

Kaderverdrag van de Raad van Europa inzake de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving¹

Faro, 27-10-2005

Preambule

De lidstaten van de Raad van Europa die dit Verdrag hebben ondertekend,

Overwegend dat een van de doelen van de Raad van Europa is het tot stand brengen van een grotere eenheid tussen zijn leden, teneinde de idealen en beginselen, gebaseerd op eerbiediging van mensenrechten, democratie en de rechtsstaat, die hun gemeenschappelijk erfgoed zijn te beschermen en te bevorderen;

Erkennend de noodzaak mensen en menselijke waarden centraal te stellen in een breder en interdisciplinair concept van cultureel erfgoed;

De nadruk leggend op de waarde en het potentieel van cultureel erfgoed dat op verstandige wijze wordt ingezet als een bron voor duurzame ontwikkeling en kwaliteit van leven in een samenleving die zich voortdurend ontwikkelt;

Erkennend dat alle personen het recht hebben betrokken te zijn bij het cultureel erfgoed van hun keuze, waarbij zij de rechten en vrijheden van anderen eerbiedigen, als een aspect van het recht om vrijelijk deel te nemen aan het culturele leven, zoals vervat in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948) van de Verenigde Naties en gewaarborgd door het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (1966);

Overtuigd van de noodzaak iedereen in de samenleving te betrekken bij het voortdurende proces van het omschrijven en zorg dragen voor cultureel erfgoed;

Overtuigd van de juistheid van het beginsel van erfgoedbeleid en educatieve initiatieven waarin alle vormen van cultureel erfgoed gelijkwaardig worden behandeld om aldus de dialoog tussen culturen en religies te bevorderen;

Verwijzend naar de diverse instrumenten van de Raad van Europa, en met name het Europees Cultureel Verdrag (1954), de Overeenkomst inzake het behoud van het architectonisch erfgoed van

¹ Het Verdrag van Lissabon tot wijziging van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap trad op 1 december 2009 in werking. Als gevolg daarvan dienen verwijzingen naar de Europese Economische Gemeenschap gelezen te worden als de Europese Unie.

Europa (1985), het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (1992, zoals herzien) en het Europees landschapsverdrag (2000);

Overtuigd van het belang van het creëren van een pan-Europees kader voor samenwerking in het dynamische proces van het toepassen van deze beginselen;

Zijn het volgende overeengekomen:

Deel I - Doelen, begripsomschrijvingen en beginselen

Artikel 1 - Doelen van het Verdrag

De partijen bij dit Verdrag komen overeen:

- a. te erkennen dat rechten die betrekking hebben op cultureel erfgoed inherent zijn aan het recht deel te nemen aan het culturele leven, zoals omschreven in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens;
- b. de individuele en collectieve verantwoordelijkheid ten opzichte van cultureel erfgoed te erkennen;
- c. te benadrukken dat het behoud van cultureel erfgoed en het duurzame gebruik ervan de ontwikkeling van de mens en de kwaliteit van leven tot doel hebben;
- d. de noodzakelijke stappen te ondernemen om de bepalingen van dit Verdrag toe te passen met betrekking tot:
 - de rol van cultureel erfgoed bij de opbouw van een vreedzame en democratische samenleving en bij de processen van duurzame ontwikkeling en de bevordering van culturele diversiteit;
 - grotere synergie van de competenties van alle betrokken publieke, institutionele en private actoren.

Artikel 2 - Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van dit Verdrag:

- a. is cultureel erfgoed een groep van hulpbronnen geërfd uit het verleden waarmee mensen zich identificeren, onafhankelijk van het bezitten ervan, als een reflectie op en uitdrukking van hun voortdurend evoluerende waarden, overtuigingen, kennis en tradities. Het omvat

alle aspecten van de omgeving die voortkomen uit de interactie die in de loop der tijd tussen mensen en plaatsen heeft plaatsgevonden;

- b. bestaat een erfgoedgemeenschap uit mensen die waarde hechten aan bepaalde aspecten van cultureel erfgoed die zij, binnen het kader van publieke actie, willen behouden en aan toekomstige generaties willen overdragen.

Artikel 3 - Het gemeenschappelijke erfgoed van Europa

De partijen komen overeen het begrip van het gemeenschappelijk erfgoed van Europa te bevorderen, dat bestaat uit:

- a. alle vormen van cultureel erfgoed in Europa die samen een gedeelde bron van herinnering, begrip, identiteit, cohesie en creativiteit vormen, en
- b. de idealen, beginselen en waarden, die worden ontleend aan de ervaringen die worden opgedaan door vooruitgang en conflicten uit het verleden, die de ontwikkeling van een vreedzame en stabiele samenleving bevorderen, gebaseerd op eerbiediging van de rechten van de mens, de democratie en de rechtstaat.

Artikel 4 - Rechten en verantwoordelijkheden met betrekking tot cultureel erfgoed

De partijen erkennen dat:

- a. iedereen, individueel of collectief, het recht heeft de voordelen van het cultureel erfgoed te ondervinden en bij te dragen aan de verrijking ervan;
- b. iedereen, individueel of collectief, de verantwoordelijkheid heeft om het cultureel erfgoed van anderen in even grote mate als zijn eigen erfgoed te respecteren, en bijgevolg ook het gemeenschappelijk erfgoed van Europa;
- c. de uitoefening van het recht op cultureel erfgoed alleen onderworpen mag zijn aan die beperkingen die in een democratische samenleving noodzakelijk zijn om het publieke belang en de rechten en vrijheden van anderen te beschermen.

Artikel 5 - Wetgeving en beleid inzake cultureel erfgoed

De partijen verbinden zich ertoe:

- a. het publieke belang te erkennen dat verbonden is aan elementen van cultureel erfgoed in overeenstemming met hun belang voor de samenleving;
- b. de waarde van het cultureel erfgoed te vergroten door middel van de identificatie, bestudering, interpretatie, bescherming, het behoud en de presentatie ervan;

- c. te waarborgen, binnen de specifieke context van elke partij, dat er wetgevingsbepalingen bestaan voor het uitoefenen van het recht op cultureel erfgoed zoals omschreven in artikel 4;
- d. een economisch en sociaal klimaat te bevorderen dat deelname aan cultureel-erfgoedactiviteiten ondersteunt;
- e. de bescherming van het cultureel erfgoed te bevorderen als centrale factor in de wederzijds versterkende doelen van duurzame ontwikkeling, culturele diversiteit en hedendaagse creativiteit;
- f. de waarde te erkennen van cultureel erfgoed dat zich bevindt op grondgebieden die onder hun jurisdictie vallen, ongeacht de herkomst ervan;
- g. geïntegreerde strategieën te formuleren om de implementatie van de bepalingen van dit Verdrag te vergemakkelijken.

Artikel 6 - Gevolgen van het Verdrag

Geen enkele bepaling van dit Verdrag wordt zodanig uitgelegd dat:

- a. de mensenrechten en fundamentele vrijheden worden beperkt of ondermijnd die beschermd kunnen zijn door internationale instrumenten, in het bijzonder de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden;
- b. gunstigere bepalingen met betrekking tot cultureel erfgoed en de omgeving in andere nationale of internationale juridische instrumenten er nadelig door worden beïnvloed;
- c. er afdwingbare rechten door worden gecreëerd.

Deel II - Bijdrage van cultureel erfgoed aan de samenleving en de menselijke ontwikkeling

Artikel 7 - Cultureel erfgoed en dialoog

De partijen verbinden zich ertoe, via de publieke autoriteiten en andere bevoegde lichamen:

- a. reflectie aan te moedigen over de ethiek en methodes van het presenteren van het cultureel erfgoed alsmede over het respect voor de diversiteit van interpretaties;
- b. bemiddelingsprocessen in te stellen om rechtvaardig om te gaan met situaties waarin verschillende gemeenschappen tegenstrijdige waarden verbinden aan hetzelfde cultureel erfgoed;

- c. kennis van cultureel erfgoed te ontwikkelen als een hulpbron om vreedzame co-existentie te vergemakkelijken door vertrouwen en wederzijds begrip te bevorderen met het oog op het oplossen en voorkomen van conflicten;
- d. deze benaderingen te integreren in alle aspecten van een leven lang leren en opleiding.

Artikel 8 -Omgeving, erfgoed en kwaliteit van leven

De partijen verbinden zich ertoe alle erfgoedaspecten van de culturele omgeving te gebruiken voor:

- a. het verrijken van processen voor economische, politieke, sociale en culturele ontwikkeling en ruimtelijke ordening, waarbij, indien nodig, gebruik wordt gemaakt van effectrapportages met betrekking tot cultureel erfgoed worden uitgevoerd en mitigatiestrategieën worden aangenomen;
- b. het bevorderen van een geïntegreerde aanpak voor beleid met betrekking tot culturele, biologische, geologische en landschappelijke diversiteit om een evenwicht tussen deze elementen te bereiken;
- c. het versterken van de sociale cohesie door een gevoel van gedeelde verantwoordelijkheid te kweken ten aanzien van de plaatsen waar mensen leven;
- d. het nastreven van kwaliteit in hedendaagse toevoegingen aan de omgeving zonder de culturele waarden daarvan in gevaar te brengen.

Artikel 9 - Duurzaam gebruik van het cultureel erfgoed

Om het cultureel erfgoed duurzaam te behouden verbinden de partijen zich ertoe:

- a. het respect voor de integriteit van het cultureel erfgoed te bevorderen door te waarborgen dat begrip van de betrokken culturele waarden onderdeel vormt van de besluiten over verandering;
- b. de beginselen van duurzaam beheer te omschrijven en te bevorderen en onderhoud aan te moedigen;
- c. te waarborgen dat bij alle algemene technische voorschriften rekening wordt gehouden met de specifieke vereisten van het behoud van cultureel erfgoed;
- d. het gebruik te bevorderen van materialen, technieken en vaardigheden die gebaseerd zijn op traditie, en de mogelijkheden te onderzoeken om deze te gebruiken voor hedendaagse toepassingen;
- e. werk van hoge kwaliteit te bevorderen door middel van stelsels van beroepskwalificaties en accreditatie van individuen, ondernemingen en instellingen.

Artikel 10 - Cultureel erfgoed en economische activiteit

Teneinde optimaal gebruik te maken van het potentieel van het cultureel erfgoed als een factor in duurzame economische ontwikkeling, verbinden de partijen zich ertoe:

- a. het bewustzijn van cultureel erfgoed te vergroten en het economisch potentieel ervan te benutten;
- b. rekening te houden met het specifieke karakter en de belangen van het cultureel erfgoed bij het opstellen van economisch beleid; en
- c. te waarborgen dat in dit beleid de integriteit van het cultureel erfgoed wordt gerespecteerd zonder de inherente waarden ervan in gevaar te brengen.

Deel III - Gedeelde verantwoordelijkheid voor cultureel erfgoed en publieke participatie

Artikel 11 - Organisatie van publieke verantwoordelijkheden voor cultureel erfgoed

Bij de zorg voor het cultureel erfgoed verbinden de partijen zich ertoe:

- a. een geïntegreerde en op goede informatie gebaseerde aanpak door de publieke autoriteiten te bevorderen, in alle sectoren en op alle niveaus;
- b. de wettelijke, financiële en professionele kaders te ontwikkelen die gezamenlijke actie door publieke autoriteiten, deskundigen, eigenaren, investeerders, ondernemingen, niet-gouvernementele organisaties en het maatschappelijk middenveld mogelijk maken;
- c. innovatieve werkwijzen te ontwikkelen voor samenwerking tussen de publieke autoriteiten en andere actoren;
- d. vrijwillige initiatieven die de rol van de overheid aanvullen te respecteren en aan te moedigen;
- e. niet-gouvernementele organisaties die betrokken zijn bij het behoud van erfgoed aan te moedigen in het publiek belang te handelen.

Artikel 12 - Toegang tot cultureel erfgoed en democratische participatie

De partijen verbinden zich ertoe:

- a. eenieder aan te moedigen deel te nemen aan:
 - het proces van de identificatie, bestudering, interpretatie, bescherming, het behoud en de presentatie van cultureel erfgoed;
 - publieke reflectie op en publiek debat over de mogelijkheden en uitdagingen die het cultureel erfgoed biedt;

- b. rekening te houden met de waarde die door elke erfgoedgemeenschap wordt gehecht aan het cultureel erfgoed waarmee zij zich identificeert;
- c. de rol van vrijwilligersorganisaties te erkennen, zowel als partners bij activiteiten en als constructieve critici van beleid voor cultureel erfgoed;
- d. stappen te nemen om toegang tot het erfgoed te verbeteren, met name voor jongeren en mensen in een achtergestelde positie, teneinde bewustwording te bevorderen over de waarde ervan, de noodzaak het te onderhouden en te behouden en de voordelen die eruit kunnen voortvloeien.

Artikel 13 - Cultureel erfgoed en kennis

De partijen verbinden zich ertoe:

- a. het opnemen van de cultureel-erfgoeddimensie op alle onderwijsniveaus te faciliteren, niet per se als onderwerp van studie op zich, maar als een rijke bron voor studies naar andere onderwerpen;
- b. de link tussen onderwijs op het gebied van cultureel erfgoed en beroepsonderwijs te versterken;
- c. interdisciplinair onderzoek naar cultureel erfgoed, erfgoedgemeenschappen, de omgeving en hun onderling verband aan te moedigen;
- d. voortdurende deskundigheidsbevordering en uitwisseling van kennis en vaardigheden, zowel binnen als buiten het onderwijsstelsel, aan te moedigen.

Artikel 14 - Cultureel erfgoed en de informatiemaatschappij

De partijen verbinden zich ertoe het gebruik van digitale technologie te ontwikkelen om de toegang tot cultureel erfgoed en de voordelen die eruit voortvloeien te verbeteren, door:

- a. initiatieven aan te moedigen waarmee de kwaliteit van de inhoud wordt verhoogd en wordt getracht de diversiteit van talen en culturen in de informatiemaatschappij te waarborgen;
- b. ondersteuning van internationaal compatibele normen voor studie, behoud, valorisatie en veiligheid van cultureel erfgoed, waarbij illegale handel in culturele eigendommen wordt bestreden;
- c. ernaar te streven belemmeringen uit de weg te ruimen voor de toegang tot informatie over cultureel erfgoed, met name voor educatieve doeleinden, waarbij de intellectuele-eigendomsrechten worden beschermd;
- d. te erkennen dat het creëren van digitale content met betrekking tot het erfgoed het behoud van het bestaande erfgoed niet mag schaden.

Deel IV - Monitoring en samenwerking

Artikel 15 – Verbintenissen van de partijen

De partijen verbinden zich ertoe:

- a. via de Raad van Europa een monitoringfunctie te ontwikkelen voor het volgen van wetgeving, beleid en praktijken met betrekking tot cultureel erfgoed, in overeenstemming met de in dit Verdrag vastgelegde beginselen;
- b. gegevens te onderhouden en te ontwikkelen en deze toe te voegen aan een gedeeld informatiesysteem, dat voor het publiek toegankelijk is, waardoor het gemakkelijker wordt vast te stellen in hoeverre elke partij haar verplichtingen ingevolge dit Verdrag nakomt.

Artikel 16 - Monitoringmechanisme

- a. Het Comité van Ministers benoemt, uit hoofde van artikel 17 van het Statuut van de Raad van Europa, een speciaal comité, of wijst een bestaand comité aan, om de toepassing van het Verdrag te monitoren. Dit comité is bevoegd de regels voor de uitvoering van zijn taken op te stellen;
- b. Het benoemde comité:
 - stelt indien nodig een reglement van orde op;
 - beheert het in artikel 15 bedoelde gedeelde informatiesysteem en behoudt een overzicht van de middelen waarmee aan elke verplichting ingevolge dit Verdrag wordt voldaan;
 - geeft op verzoek van een of meer partijen een advies over elke kwestie inzake de interpretatie van het Verdrag, rekening houdend met alle juridische instrumenten van de Raad van Europa;
 - evalueert, op initiatief van een of meer partijen, elk aspect van hun uitvoering van het Verdrag;
 - bevordert de sectoroverschrijdende toepassing van dit Verdrag door samen te werken met andere comités en deel te nemen aan andere initiatieven van de Raad van Europa;
 - brengt het Comité van Ministers verslag uit van zijn activiteiten.

Het Comité kan deskundigen en waarnemers bij zijn werkzaamheden betrekken.

Artikel 17 - Samenwerking bij follow-upactiviteiten

De partijen verbinden zich ertoe met elkaar en via de Raad van Europa samen te werken bij het nastreven van de doelen en beginselen van dit Verdrag, en met name bij het bevorderen van de erkenning van het gemeenschappelijke Europese erfgoed, door:

- a. samenwerkingsstrategieën in het leven te roepen om de prioriteiten aan te pakken die tijdens het monitoringsproces zijn geïdentificeerd;
- b. multilaterale en grensoverschrijdende activiteiten te bevorderen en netwerken voor regionale samenwerking te ontwikkelen teneinde deze strategieën te implementeren;
- c. goede praktijken uit te wisselen, te ontwikkelen, in wetgeving vast te leggen en de verspreiding ervan te waarborgen;
- d. het publiek te informeren over de doelen en implementatie van het Verdrag.

Alle partijen kunnen in onderlinge overeenstemming, financiële afspraken maken om de internationale samenwerking te vergemakkelijken.

Hoofdstuk V - Slotbepalingen

Artikel 18 - Ondertekening en inwerkingtreding

- a. Dit Verdrag staat open voor ondertekening door de lidstaten van de Raad van Europa.
- b. Het dient te worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.
- c. Dit Verdrag treedt in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum waarop tien lidstaten van de Raad van Europa hun instemming door het Verdrag te worden gebonden tot uitdrukking hebben gebracht overeenkomstig het bepaalde in het voorgaande lid.
- d. Met betrekking tot iedere ondertekenende staat die later zijn instemming door het Verdrag te worden gebonden tot uitdrukking brengt, treedt het Verdrag in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van de nederlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

Artikel 19 - Toetreding

- a. Na de inwerkingtreding van dit Verdrag kan het Comité van Ministers van de Raad van Europa elke staat die geen lid is van de Raad van Europa alsmede de Europese Gemeenschap uitnodigen tot dit Verdrag toe te treden, bij een besluit genomen met de meerderheid als voorzien in artikel 20, onderdeel d, van het Statuut van de Raad van Europa en met

algemene stemmen van de vertegenwoordigers van de verdragsluitende staten die recht hebben op een zetel in het Comité van Ministers.

- b. Ten aanzien van iedere toetredende staat, of de Europese Gemeenschap ingeval zij toetreedt, treedt dit Verdrag in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van nederlegging van de akte van toetreding bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 20 - Territoriale toepassing

- a. Elke staat kan, op het tijdstip van de ondertekening of bij de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding, het grondgebied of de grondgebieden waarop dit Verdrag van toepassing is nader aanduiden.
- b. Elke partij kan op een later tijdstip door middel van een verklaring gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa de toepassing van dit Verdrag uitbreiden tot elk ander grondgebied dat in de verklaring wordt genoemd. Ten aanzien van een dergelijk grondgebied treedt het Verdrag in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van ontvangst van die verklaring door de Secretaris-Generaal.
- c. Elke krachtens de twee voorgaande leden gedane verklaring kan, met betrekking tot elk in die verklaring genoemd grondgebied, worden ingetrokken door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa gerichte kennisgeving. De intrekking wordt van kracht op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een tijdvak van zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Artikel 21 - Opzegging

- a. Elke partij kan dit Verdrag te allen tijde opzeggen door middel van een kennisgeving gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.
- b. Deze opzegging wordt van kracht op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een tijdvak van zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Artikel 22 - Wijzigingen

- a. Alle partijen en het comité genoemd in artikel 16 kunnen wijzigingen van dit Verdrag voorstellen.
- b. Van elk voorstel tot wijziging wordt de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa in kennis gesteld, die het doet toekomen aan de lidstaten van de Raad van Europa, aan de andere

partijen en aan elke Europese niet-lidstaat die is uitgenodigd toe te treden tot dit Verdrag in overeenstemming met de bepalingen van artikel 19.

- c. Het comité onderzoekt elke voorgestelde wijziging en legt de tekst die is aangenomen met een meerderheid van drie vierde van de vertegenwoordigers van de partijen ter aanneming voor aan het Comité van Ministers. Na aanneming door het Comité van Ministers met de in artikel 20, onderdeel d, van het Statuut van de Raad van Europa voorziene meerderheid en met algemene stemmen van de staten die partij zijn die recht hebben op een zetel in het Comité van Ministers, wordt de tekst ter aanvaarding aan de partijen gezonden.
- d. Ten aanzien van de partijen die een wijziging hebben aanvaard treedt deze in werking op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum waarop tien lidstaten van de Raad van Europa de Secretaris-Generaal ervan in kennis hebben gesteld dat zij de wijziging hebben aanvaard. Met betrekking tot iedere partij die nadien de wijziging aanvaardt, wordt de wijziging van kracht op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum waarop die partij de Secretaris-Generaal in kennis heeft gesteld van haar aanvaarding.

Artikel 23. Kennisgevingen

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa stelt de lidstaten van de Raad van Europa, elke staat die tot dit Verdrag is toegetreden of is uitgenodigd toe te treden, en de Europese Gemeenschap die tot dit Verdrag is toegetreden of is uitgenodigd toe te treden, in kennis van:

- a. elke ondertekening;
- b. de nederlegging van elke akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding;
- c. elke datum van inwerkingtreding van dit Verdrag in overeenstemming met de bepalingen van de artikelen 18, 19 en 20;
- d. elk voorstel van wijziging van dit Verdrag in overeenstemming met de bepalingen van artikel 22, en de datum waarop de wijziging in werking treedt;
- e. elke andere akte, verklaring, kennisgeving of mededeling met betrekking tot dit Verdrag.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, dit Verdrag hebben ondertekend.

GEDAAN te Faro, op 27 oktober 2005, in de Engelse en de Franse taal, waarbij beide teksten gelijkelijk authentiek zijn, in een enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa doet een gewaarmerkt afschrift toekomen aan iedere lidstaat van de Raad van Europa en aan iedere Staat of aan de Europese Gemeenschap die is uitgenodigd tot dit Verdrag toe te treden.